

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

факультет журналістики

кафедра прикладної лінгвістики та літературознавства

кафедра іноземних мов

кафедра журналістики

кафедра філософії

**КОНЦЕПТИ, ДИСКУРС І ЕТИКА КОМУНІКАЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНІ,
ЖУРНАЛІСТСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ**

Матеріали міжкафедрального круглого столу

27 березня 2026 року

Одеса – 2026

**УДК 81'42:174.4:070(049.2)
К653**

Круглий стіл проведено відповідно до наказу ректора Національного університету «Одеська юридична академія» від 03 березня 2026 р. № 462-59

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи, доктор юридичних наук, професор.

Заступники голови оргкомітету:

Олена СКАЛАЦЬКА – декан факультету журналістики, доктор філософських наук, професор.

Мирослава МАМИЧ – завідувач кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, доктор філологічних наук, професор.

Олексій ФЕДОТОВ – начальник науково-дослідної частини, доктор юридичних наук, професор.

Робоча група:

Юлія ТОМЧАКОВСЬКА – завідувач кафедри іноземних мов, доктор філологічних наук, доцент.

Вікторія КОЛКУТІНА – завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор.

Ігор ШАМША – в.о. завідувача кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент.

Анастасія КІСЕЛЬОВА – доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства, кандидат філологічних наук, доцент.

Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки НУ «ОЮА»

Метою круглого столу було осмислення ролі мови, комунікації та дискурсивних практик у сучасному суспільстві, а також етичних засад інформаційної взаємодії в умовах розвитку медіа й цифрових технологій. Учасники обговорили проблеми медійних маніпуляцій, поширення фейкової інформації, етики комунікації, меж свободи слова та впливу соціальних мереж і генеративного штучного інтелекту на суспільну свідомість. Окрему увагу приділено лінгвістичним і філософським аспектам формування смислів, істини та відповідальності за комунікативні дії. У підсумку наголошено на важливості критичного мислення та формування етично відповідального інформаційного середовища.

Матеріали та пристатейна література публікуються в авторській редакції. За достовірність фактичної інформації у публікаціях відповідальність несуть автори.

Концепти, дискурс і етика комунікації: лінгвістичні, журналістські та філософські виміри : матеріали міжкафедр. круглого столу (м. Одеса , 27 березня 2026 р) / упоряд.: М. В. Мамич. Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2026. 110 с. URL: <https://hdl.handle.net/11300/32787> ;DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.32787>

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

Сташук Т.

Лексичні особливості англомовних астрологічних прогнозів70

Строченко Л.

Концептуалізація феномену геніальності в англомовних наївній і науковій картинах світу.....74

Телецька Т.

Репрезентація концепту «свобода» у політичному дискурсі (на матеріалі промов Е. Макрона).....78

Томчаковська Ю.

Концепт *waag* в англомовному медіадискурсі.....81

Томчаковський О.

Освітній дискурс як полікодовий феномен..... 85

Тупікова Т.

Англійські запозичення в сучасній німецькій юридичній термінології та проблеми їх перекладу українською мовою.....88

Чубук О.

Платформізація журналістики і нова логіка побудови медіаісторій.....92

Шамша І.

Музика як комунікація: антропологічні засади.....97

Шевченко-Бітенська О.

Юридична термінологія в умовах цифровізації права: тенденції, трансформації та європейський вимір.....102

Олександр ТОМЧАКОВСЬКИЙ,
*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
та літературознавства
Національний університет
«Одеська юридична академія»*

ОСВІТНІЙ ДИСКУРС ЯК ПОЛІКОДОВИЙ ФЕНОМЕН

Освітній дискурс у сучасному комунікативному просторі розглядається як складне багатовимірне явище, що поєднує різні мовні та позамовні засоби передавання інформації. У межах сучасної лінгвістики він дедалі частіше осмислюється як полікодовий феномен, оскільки навчальна комунікація реалізується не лише через вербальні, а й через невербальні та візуальні засоби (Гуменюк, 2020; Солошук, 2009). Такий підхід відповідає загальним тенденціям розвитку цифрового освітнього середовища, мультимодальної комунікації та медіаосвіти, які суттєво впливають на організацію сучасного освітнього процесу. У цьому контексті освітній дискурс постає як особливий тип інституційного дискурсу, що реалізується у сфері навчання та спрямований на передачу знань, формування компетентностей і розвиток когнітивних здібностей здобувачів освіти.

Полікодовість освітнього дискурсу полягає у взаємодії різних знакових систем, що використовуються для передачі навчальної інформації. До них належать вербальні засоби (усне та писемне мовлення), графічні елементи (схеми, таблиці, діаграми), візуальні компоненти (ілюстрації, фотографії, інфографіка), а також аудіо- та відеоматеріали. У результаті освітній текст набуває комплексного характеру, де різні коди не існують ізольовано, а взаємодіють між собою, формуючи єдиний смисловий простір. Саме така інтеграція різних кодів забезпечує більш ефективне представлення навчального матеріалу та сприяє його глибшому осмисленню.

Важливо зазначити, що освітній дискурс не обмежується лише текстовими формами подання інформації. У сучасному освітньому середовищі активно використовуються мультимедійні технології, які значно розширюють можливості представлення навчального змісту. Полікодовість проявляється у використанні мультимедійних презентацій, електронних підручників, інтерактивних платформ, навчальних відео, віртуальних лабораторій та онлайн-курсів. У таких матеріалах текстова інформація поєднується з графічними, візуальними та аудіовізуальними елементами, що сприяє кращому розумінню складних понять, структуризації інформації та підвищенню рівня залученості здобувачів освіти до навчального процесу.

Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації є однією з ключових характеристик полікодового освітнього дискурсу. Вербальні засоби забезпечують логічну структуру викладу, визначають основний зміст навчального повідомлення та виконують пояснювальну функцію. Невербальні елементи, у свою чергу, виконують ілюстративну, структурну, акцентуаційну та іноді емоційно-оцінну функції. Наприклад, таблиці та схеми допомагають систематизувати інформацію, графіки демонструють динаміку певних процесів, інфографіка візуалізує складні взаємозв'язки, а відеоматеріали дозволяють відтворити процеси, які складно пояснити лише за допомогою тексту. Таким чином, різні коди взаємодіють між собою, посилюючи пізнавальний потенціал навчального повідомлення.

Полікодовість освітнього дискурсу також тісно пов'язана з когнітивними особливостями сприйняття інформації. Використання різних каналів подання інформації активізує різні механізми її опрацювання та запам'ятовування. Візуальні елементи допомагають структурувати інформацію та сприяють її кращій організації у свідомості здобувачів освіти. Графічні засоби спрощують інтерпретацію складних понять, а мультимедійні компоненти створюють динамічний і інтерактивний формат навчальної взаємодії. У результаті освітній дискурс набуває мультимодального

характеру, що відповідає потребам сучасного інформаційного суспільства та новим підходам до організації навчання.

Важливим аспектом полікодовості є також її дидактичний потенціал. Поєднання різних знакових систем дозволяє адаптувати навчальний матеріал до різних стилів сприйняття інформації, що сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу. Крім того, полікодові тексти стимулюють активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти, оскільки потребують одночасного аналізу кількох типів інформації. Це сприяє розвитку критичного мислення, навичок інтерпретації та здатності до комплексного аналізу інформаційних повідомлень.

Отже, освітній дискурс як полікодовий феномен характеризується інтеграцією різних знакових систем, які взаємодіють у межах навчальної комунікації. Поєднання вербальних, візуальних, графічних та мультимедійних засобів забезпечує ефективнішу передачу знань, сприяє формуванню комплексного сприйняття інформації та активізації когнітивної діяльності здобувачів освіти. У сучасних умовах розвитку цифрових технологій роль полікодових форм комунікації в освіті постійно зростає, що відкриває нові можливості для дослідження структури та функціонування освітнього дискурсу. Перспективним напрямом подальших досліджень є аналіз особливостей функціонування полікодових елементів у цифровому освітньому середовищі та вивчення їхнього впливу на ефективність навчальної комунікації.

Література

1. Гуменюк, І. (2020). Полікодовий текст як засіб реалізації текстоцентричної технології навчання. *Наука і освіта*, (3), 97-103.
2. Солощук, Л. В. (2009). *Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англомовному дискурсі* (Дисертація доктора філологічних наук). Київ.